

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2016/376

BETREFT: aanrekenen van kosten voor dyslexiesoftware en laptop

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 23.03.2016

1.2 Vraagsteller

[X], logopediste.

1.3 CZB

Bij e-mail van 23 maart 2016 zendt de vraagsteller een vraag naar de infolijn 1700 die de vraag doorstuurt naar het meldpunt basisonderwijs die op zijn beurt de vraag dan bezorgt aan het secretariaat van de Commissie.

Bij e-mail van 25 maart 2016 wordt de vraagsteller gevraagd om met het secretariaat contact op te nemen. Bij e-mail van 31 maart bezorgt de vraagsteller bijkomende gegevens in verband met de vraag.

Bij e-mail van 11 mei 2016 nodigt het secretariaat de vraagsteller en een deskundige uit voor de zitting van de Commissie.

2. INHOUD van de VRAAG

De vraagsteller stelt dat ze als logopediste een kindje in begeleiding heeft met de diagnose dyslexie. De school beschikt over SPRINT en de nodige ADIBIBboeken. Graag wilt ze dit met haar opstarten i.f.v. ondersteuning in de klas en thuis. De scholengemeenschap bepaalt het beleid hieromtrent en stelt volgende voorwaarden voor het starten met Sprint:

- het kind moet samen met 1 ouder de bijscholing volgen in Gent (kost 20 euro);
- het kind volgt best (is geen verplichting maar wel nodig) een typvaardigheidskursus onder begeleiding (kostprijs 180 euro);
- de ouders moeten een laptop en de USB-stick met Sprint huren of kopen.

Bij huren betalen de ouders voor de USB met SPRINT 10 euro per trimester¹ en voor de laptop 150 euro per schooljaar. Die laptop is persoonlijk en mag enkel door dat kind gebruikt worden (mag ook mee naar huis genomen worden). Bij huren valt er ook nog een waarborg voor de USB (85 euro) en voor de laptop (150 euro) te betalen.

Bij kopen betalen de ouders voor de USB met SPRINT 395 euro en voor een laptop 595 euro²

¹ Volgens de bijlagen bij de vraag 10 euro per schooljaar.

² Volgens de bijlagen bij de vraag 560 euro.

(verplicht aan te kopen via school, zij zouden de pc dan ook virusvrij houden; een laptop van thuis gebruiken mag niet). De vraagsteller kan de school volgen in het verhaal van de voorbereidingen (bijscholing, typcursus) en de waarborg. Zij vraagt zich echter af of het "financiële beleid" omtrent SPRINT wettelijk toegelaten is en of de school hiervoor een (serieuze) bijdrage mag vragen en verplichten om een laptop via school te huren/kopen? Zo stelt zich nu bijvoorbeeld het probleem dat er twee kinderen in dezelfde klas in aanmerking komen voor het gebruik van SPRINT. Maar het ene kind heeft de financiële mogelijkheden niet en het andere kind wel.

3. ZITTING COMMISSIE

3.1 Datum en uur: 3 juni 2016

3.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Hilde Timmermans, Lieven Cloots, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- de vraagsteller: mevr. [X], logopediste;
- de deskundige: de heer Theo Mardulier.

3.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1 Regelgeving

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor:

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§2. Voor de berekening van het maximumbedrag van de bijdrage, vermeld in § 1, 1° en 2°, wordt vanaf 1 september 2015 uitgegaan van de volgende basisbedragen per schooljaar: - voor het kleuteronderwijs: 40 euro; - voor het lager onderwijs: 80 euro. Deze basisbedragen zijn per schooljaar aanpasbaar op basis van de gezondheidsindex van de maand maart van hetzelfde kalenderjaar waarin het schooljaar in kwestie begint volgens de volgende formule: $N_x = \text{basisbedrag} (C_x/100,60)$; waarbij: N_x gelijk is aan het geïndexeerde bedrag voor schooljaar x-y; C_x de gezondheidsindex is van de maand maart van hetzelfde kalenderjaar (x) waarin het schooljaar begint; 100,6 de gezondheidsindex is van de maand januari 2014. Hierbij wordt N_x afgerond naar het hoger gelegen geheel getal dat een veelvoud is van vijf.

§3. ...

§4. ...

Artikel 27ter

§1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, §1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en §1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

§3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek.

Artikel 37

§1. 1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van de ziekenhuisscholen, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

1° ...;

2° ...;

3° ...;

4° ...;

5° ...;

6° ...;

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, §2;

.....

Artikel 76

Ieder schooljaar krijgen de schoolbesturen een werkingsbudget voor de werking, de uitrusting, het groot onderhoud van hun scholen, voor het werken aan rationeel energiegebruik in hun scholen en om tegemoet te komen aan de kosteloosheid vermeld in artikel 27 en aan de maximumfacturen vermeld in artikel 27bis. Bij de aanwending van het werkingsbudget moet ieder schoolbestuur rekening houden met een gelijke behandeling van al zijn gefinancierde of gesubsidieerde scholen en van al zijn leerlingen.

* Omzendbrief BaO/2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.

4.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

4.3 Advies

4.3.1. Algemeen.

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn voor het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht) die niet verplicht gesteld kan worden. Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten.

De onderwijsregelgeving bepaalt dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de schoolraad en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen te maken kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

4.3.2. Toepassing.

Op grond van artikel 19 van het gelijkekansen- en gelijkebehandelingsdecreet van 10 juli 2008 en artikel 2 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap dat in 2009 door het Vlaams parlement werd geratificeerd³, hebben leerlingen met een handicap recht op redelijke aanpassingen. Hierover bestaat geen

³ Decreet van 8 mei 2009 houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opgemaakt in New York op 13 december 2006 (B.S. 3 augustus 2009, 51839).

onduidelijkheid. Redelijke aanpassingen niet toekennen zonder afdoende verantwoording, wordt beschouwd als een vorm van discriminatie. Het inzetten van gepaste maatregelen die een vorm van redelijke aanpassing zijn, is bijgevolg afdwingbaar.

Door de ratificering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatief protocol bij het verdrag is de plicht ontstaan om de aangegane engagementen uit te voeren en concreet gestalte te geven via implementerende wetgeving en beleid. Artikel 24 van het verdrag bevestigt het recht op onderwijs van personen met een handicap en stelt dat inclusief onderwijs gewaarborgd moet worden om dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken. Artikel 24 definieert ook een recht op redelijke aanpassingen naargelang de behoefte van de persoon in kwestie en voor zover ze niet disproportioneel zijn. (zie de memorie van toelichting bij ontwerp van decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften)(Parl. St. 2290 (2013-2014) – Nr. 1), dat het zgn. M-decreet van 21 maart 2014 is geworden, decreet dat tot doel heeft de realisatie van artikel 24 van het VN-Verdrag te bewerkstelligen. Bedoeld decreet wijzigt o.m. het decreet basisonderwijs en de Codex Secundair Onderwijs. Zo worden scholen op grond van artikel 8 van het decreet basisonderwijs verplicht om in het bijzonder voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, gepaste en redelijke aanpassingen te doen.

Het is de verantwoordelijkheid van de school om redelijke aanpassingen te doen. Sprint is software die gebruikt wordt ter ondersteuning van leerlingen met dyslexie. Met behulp van die software zouden de leerproblemen ten gevolge van dyslexie gunstig beïnvloed worden waardoor de leerkansen van die leerlingen worden verhoogd. Het inzetten van gepaste maatregelen zoals speciale software voor een leerling met dyslexie, behoort tot de redelijke aanpassingen.

Zoals de vraagsteller het beschrijft, stelt de school voorwaarden aan het invoeren van redelijke aanpassingen op school. Vooraleer het gebruik van de speciale software op school wordt opgestart moet de leerling samen met één ouder en op eigen kosten een bijscholing volgen, wordt het volgen van een typcursus onder begeleiding ten eerste aanbevolen en wordt van de ouders verwacht dat ze een USB-stick met Sprint en een laptop huren of kopen.

Op grond van het VN-verdrag en het protocol bij het verdrag, is de school verplicht redelijke aanpassingen te doen en moet er voor het niet toekennen van redelijke aanpassingen een afdoende verantwoording zijn. Een school kan redelijke aanpassingen weigeren voor zover ze kan aantonen dat de gevraagde aanpassingen disproportioneel zijn. De afweging daarvan moet in concreto gebeuren.

Voor de afweging van disproportionaliteit moet gebruik gemaakt worden van de criteria opgenomen in het Protocol van 19 juli 2007 betreffende het begrip redelijke aanpassingen in

België⁴. Die criteria zijn o.m. de volgende⁵:

- de financiële impact van de aanpassing: dit houdt in dat beoordeeld wordt dat van de school geen onevenredige financiële inspanningen geëist worden. Hierbij worden eventuele ondersteunende tegemoetkomingen waarop een beroep kan gedaan worden, in rekening gebracht. Een gebrek aan tussenkomst ontslaat een school evenwel niet van de plicht om redelijke aanpassingen te doen. Een school kan hiervan enkel ontslagen worden als de financiële inspanning te zwaar is;
- de te verwachten frequentie en duur van het gebruik van de aanpassing: naarmate een aanpassing vaker gebruikt wordt, dient zij sneller als redelijk beschouwd te worden. Dit geldt bv. voor dyslexiesoftware die een leerling gedurende verschillende schooljaren kan gebruiken.

Voor het aanschaffen van uitrusting zoals laptops en het verzekeren van de kosteloosheid ontvangen scholen van de overheid een werkingsbudget.

Blijkens de vraag beschikt de school over SPRINT (dat thans niet zou worden gebruikt) en de nodige ADIBIB-boeken. Dat zijn gedigitaliseerde schoolboeken die aangemaakt worden op kosten van de overheid.

De Commissie acht het in de gegeven omstandigheden onaanvaardbaar dat aan ouders voor het gebruik van een laptop en een stick met dyslexiesoftware in schoolverband een kost wordt aangerekend. Een school heeft de plicht een redelijke aanpassing te doen en kan hiervan enkel ontslagen worden als ze kan aantonen dat de te leveren financiële inspanning te zwaar is. De Commissie vindt het niet aannemelijk dat de aanpassing voor slechts twee leerlingen financieel te zwaar zou zijn.

Verder acht de Commissie het ook onaanvaardbaar dat ouders verplicht worden om een te betalen externe bijscholing te volgen. De Commissie ziet niet in waarom de begeleiding van de ouders niet binnen de school zou kunnen gebeuren.

Het vragen van een redelijke vergoeding voor het gebruik thuis acht de Commissie wel aanvaardbaar (zie ook: CZB/V/KBO/2011/301) in zoverre de leerling van het gebruik thuis niet afhankelijk is om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven. Ook het vragen van een redelijke waarborg kan dan aanvaardbaar zijn. De Commissie benadrukt in dit verband dat een waarborg een afzonderlijk bedrag is dat integraal wordt teruggegeven indien de eraan verbonden verplichtingen zijn nagekomen. Aan een waarborg in zijn juridische betekenis beantwoordt er geen prijs of vergoeding voor geleverde goederen of diensten (zie ook: CZB/V/KBO/2007/176; CZB/V/KBO/2010/270). Ingeval het gebruik thuis evenwel noodzakelijk is om de leerling in staat te stellen volwaardig te kunnen deelnemen aan het onderwijs, acht de Commissie het vragen van een redelijke vergoeding, en desgevallend een redelijke waarborg, niet meer aanvaardbaar.

⁴ Protocol betreffende het begrip redelijke aanpassingen in België krachtens de wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (B.S. 20 september 2007, 49653). Artikel II.1, 6° van het M-decreet (dat in artikel 3 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 een punt 12°ter invoegt) verwijst naar dit protocol als richtsnoer om de (dis)proportionaliteit van een gevraagde redelijke aanpassing te evalueren.

⁵ Zie ook de criteria opgenomen in de memorie van toelichting bij het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Het inzetten van gepaste maatregelen zoals speciale software voor een leerling met dyslexie, behoort tot de redelijke aanpassingen en is de verantwoordelijkheid van de school. Voor het aanschaffen van uitrusting zoals laptops en het verzekeren van de kosteloosheid ontvangen scholen van de overheid een werkingsbudget. De school kan voor het gebruik van de aanpassing op school geen voorwaarden verbinden. Ouders kunnen dus niet verplicht worden om zelf een laptop en de nodige dyslexiesoftware voor gebruik op school aan te kopen. Ook kan van ouders niet verwacht worden dat ze op eigen kosten een extra bijscholing volgen om hun kind te kunnen begeleiden. Het vragen van een redelijke waarborg en een redelijke vergoeding voor het gebruik thuis van het programma acht de Commissie wel aanvaardbaar, doch slechts als het gebruik van het programma thuis niet noodzakelijk is voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of om de leerling in staat te stellen volwaardig te kunnen deelnemen aan het onderwijs.

Brussel, 3 juni 2016

Marleen Broucke
Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter